

POSTANOWIENIE

22 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 22 lipca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A. P.

przeciwko B. spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej B. spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 18 września 2024 r., V ACa 352/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka – A. P. w związku z zawartą z B. S.A. w K. (poprzednikiem prawnym pozwanego B. Spółka Akcyjna w W.), dnia 9 maja 2006 r. umową kredytu hipotecznego numer [...] wniosła o zasądzenie od pozwanego, kwoty 77.284,95 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 22 lipca 2021 r. do dnia zapłaty w przypadku uznania spornej umowy z 9 maja 2006 r. za nieważną oraz zgłosiła żądanie ewentualne, w przypadku nie uznania tej umowy za nieważną, o zasądzenie kwoty 119.657,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 22 lipca

2021 r. do dnia zapłaty stanowiącą nadpłatę powstałą w związku z bezskutecznością niedozwolonych postanowień umownych. W uzasadnieniu powódka wskazała, że umowa, która łączyła ją z Bankiem jest nieważna, zawierała bowiem niedozwolone zapisy naruszające jej prawa jako konsumenta i dlatego zasadnym jest zwrot pełnej kwoty uiszczonej dochodzonej pozwem.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zaprzeczył zarzutom podnoszonym przez stronę powodową, dodatkowo podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powódki.

Sąd Okręgowy w Rybniku wyrokiem z 16 lutego 2023 r., w szczególności, zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 77.284,95 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 30 listopada 2021 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie powództwo oddalił. W ocenie Sądu Okręgowego powódka działała jako konsument, zgodnie z art. 22 k.c., kredyt zaciągnęła bowiem na potrzeby mieszkaniowe, celem zakup domku w zabudowie szeregowej, a sama umowa zawierała niedozwolone zapisy, w takim zakresie w jakim odwoływała się do waloryzowania kwoty kredytu kursem franka szwajcarskiego i do tabel stosowanych przez bank. Sąd Okręgowy w Rybniku uznał, że zachodziły przesłanki do ustalenia nieważności umowy i ostatecznie stwierdził, że umowa kredytu była nieważna.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku złożył pozwany zaskarżając go, co do zasady, w części, w jakiej uwzględniono powództwo. Jako zarzuty apelacji wskazał naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 k.p.c., art. 2352 § 1 pkt. 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 162 k.p.c., art. 2352 § 1 pkt. 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. w zw. z art. 162 k.p.c., art. 278 k.p.c., art. 327¹ § 1 pkt. 1 k.p.c. oraz naruszenie przepisów prawa materialnego tj.: art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 i 4 Prawa bankowego w zw. z § 2 ust. 1 Umowy Kredytu w zw. z pkt 2 pkt 2 ppkt 2 Załącznika nr 7 do Umowy kredytu oraz § 9 ust. 9 Umowy Kredytu w zw. z pkt 2 ppkt 4 Załącznika nr 7 do Umowy kredytu; art. 353¹ k.c. w zw. i art. 58 § 1 k.c.; art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z § 2 ust. 1 Umowy Kredytu w zw. z pkt 2 ppkt 2 Załącznika nr 7 do Umowy kredytu oraz § 9 ust. 9 Umowy Kredytu w zw. z pkt 2 ppkt 4 Załącznika nr 7

do Umowy kredytu; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 6 ust 1 Dyrektywy 93/13 w zw. art. 7 ust 1 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 3 oraz art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w zw. z pkt 2 ppkt 2 Załącznika nr 7 do Umowy kredytu oraz § 9 ust. 9 Umowy Kredytu w zw. z pkt 2 ppkt 4 Załącznika nr 7 do Umowy kredytu; art. 385¹ § 1 k.c.; art. 385¹ § 2 k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 w zw. art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 2 k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 6 ust 1 Dyrektywy 93/13 w zw. art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 385 1 § 2 k.c.; art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13 w zw. z art. 47 karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w zw. z art. 385 § 2 k.c.; art. 69 ust. 3 Prawa bankowego; art. 24 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim w zw. z art. 32 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Narodowym Banku Polskim, względnie art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe; art. 385¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c.; art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 385 § 2 k.c. (według stanu prawnego z dnia 24 stycznia 2009 r.) w zw. z art. 3 k.c. oraz art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 k.c.; art. 409 k.c.; art. 411 pkt. 1, 2 i 4 k.c.; art. 118 k.c. w zw. z art. 120 k.c.; art. 455 k.c. w zw. z art. 481 k.c.; art. 385¹ § 1 i 2 k.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach apelacja pozwanego jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. Jak stwierdził Sąd odwoławczy zakwestionowane przez powódkę postanowienia umowy wprowadzające ryzyko walutowe i mechanizm waloryzacji stanowiły niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ - art. 385³ k.c. Sporne postanowienia umowne - klauzule denominacyjne (waloryzacyjne) określały główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 2 zd. 2 k.c., które należało wiązać z ustawowo określonymi elementami przedmiotowo istotnymi wyróżniającymi dany typ umowy nazwanej (*essentialia negotii*). Jak stwierdził Sąd II instancji zarówno klauzula ryzyka walutowego, jak i klauzule waloryzacyjne nie zostały w przedmiotowej umowie sformułowane w jednoznaczny sposób, albowiem odsyłały one do kursów wymiany określonych w tabelach, ustalanych jednostronnie przez Bank, a w umowie nie oznaczono żadnych obiektywnych kryteriów, którymi pozwany miał się kierować przy ustalaniu kursów kupna i sprzedaży CHF. W

umowie nie przewidziano też żadnego mechanizmu pozwalającego kredytobiorcom na poznanie zasad ustalania przez kredytodawcę kursów wymiany oraz ich weryfikację, a tym bardziej mechanizmu umożliwiającego ich wpływ na ustalone przez Bank kursy wymiany, mimo, że kursy te bezpośrednio decydowały o wysokości zobowiązania kredytobiorców. W efekcie, jak zauważył Sąd odwoławczy powódka nie była w stanie oszacować zarówno kwoty, jaką otrzyma z tytułu wypłaty kredytu, jak i kwoty, którą będzie musiała w przyszłości zapłacić na rzecz Banku z tytułu spłaty kredytu. Tym samym powódka nie miała możliwości ustalenia wysokości swojego zobowiązania. Jak stwierdził Sąd II instancji w realiach sprawy pozwany, wbrew zarzutom wywiedzionej przez siebie apelacji, nie wykazał indywidualnego uzgodnienia z powódką postanowień umownych dotyczących indeksacji. Pozwany nie wykazał też, by powódka miała możliwość jakiegokolwiek wpływu na treść zawartych w umowie klauzul waloryzacyjnych i w sposób świadomy z tej możliwości nie skorzystała. W efekcie zakwestionowane przez powódkę postanowienia umowne okazały się w świetle art. 385¹ k.c. nieuczciwe, a przez to niedozwolone, gdyż dotyczyły niejednoznacznie określonego świadczenia głównego, nie były indywidualnie uzgodnione, a ukształtowane nimi prawa i obowiązki stron rażąco naruszały interes konsumenta oraz pozostawały w sprzeczności z dobrymi obyczajami. W dalszej kolejności Sąd II instancji stwierdził, że bez zakwestionowanych postanowień umownych umowa nie mogła nadal obowiązywać. Należało ją zatem uznać za nieważną w całości. Sąd nie miał, bowiem, możliwości kreowania postanowień umownych, które mogłyby zastąpić niedozwolone klauzule, w tym klauzulę ryzyka walutowego i zastąpić kursy banku, zastrzeżone w umowie, innym kursem notowania franka szwajcarskiego do złotego (np. kursem NBP) - sądy krajowe są bowiem zobowiązane do zaniechania stosowania nieuczciwego postanowienia umownego, aby nie wywierał on skutków wobec konsumenta, natomiast nie są uprawnione do nadawania mu nowej treści. Następnie Sąd Apelacyjny stwierdził, że wobec nieważności umowy kredytowej, przedmiotem roszczenia restytucyjnego powódki mogło być żądanie zwrotu wpłaconych przez nią na rzecz pozwanej kwot. Roszczenie powódki było przy tym niezależne od roszczenia restytucyjnego przysługującego w sytuacji nieważności umowy pozwanej, a takowe roszczenie powódka zgłosiła w niniejszym procesie.

Powyższe roszczenie co do zasady znalazło oparcie w wyszczególnionych przepisach prawa materialnego, znajdując zastosowanie na gruncie teorii dwóch kondycji, co, w konsekwencji, czyniło bezzasadnym zarzuty strony pozwanej dotyczące naruszenia art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 411 pkt. 1,2 i 4 k.c. Następnie Sąd II instancji stwierdził, że dochodzone przez powódkę roszczenie nie jest przedawnione. W przedmiotowej sprawie powódka dochodziła zwrotu świadczenia nienależnego, a zwrot świadczeń z art. 410 § 1 k.c., nawet jeśli dotyczy zwrotu dokonywanych świadczeń okresowych, nie jest roszczeniem o świadczenie okresowe, do którego zastosowanie znajdowałby trzyletni termin przedawnienia.

Pozwany – B. S.A. w W. - skargą kasacyjną zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 18 września 2024 r., w części, to jest w zakresie pkt I wyroku, czyli w jakim Sąd uwzględnił roszczenie o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 77.284,95 CHE liczonych od 30 listopada 2021 r. do dnia zapłaty, a także w pkt II w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania. Skargę tę oparł na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego poprzez ich niewłaściwe zastosowanie to jest: art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. i przyjęcie, że od należności zasądzonej na rzecz powoda w walucie CHF należne są odsetki ustawowe za opóźnienie obliczane według takiej samej stopy, jak dla świadczeń w walucie krajowej.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność (art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) wobec naruszenia art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. Tytułem wykazania, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona skarżący zaprezentował wywód prawny, w którym stwierdził, że w orzecznictwie podkreśla się waloryzacyjną funkcję odsetek, a zarazem zakaz podwójnego waloryzowania świadczenia. W stanie faktycznym niniejszej sprawy bezspornym zdaniem skarżącego było to, że kurs CHF/PLN ulegał aprecjacji, zatem aktualna, realna wartość zasądzonej w CHF kwoty okazała się wyższa, niż wartość tego świadczenia w momencie jego spełniania przez kredytobiorcę. Tym samym dodatkowe zasądzenie na rzecz powoda odsetek ustawowych za opóźnienie

naliczanych od kwoty w CHF skutkowałyby nadmiernym, nienależnym wzbogaceniem powoda wynikającym z *de facto* (w ujęciu ekonomicznym) podwójnej waloryzacji (pierwszej - wynikającej ze wzrostu kursu waluty, drugiej - wynikającej z odsetek ustawowych za opóźnienie). Jak wskazał skarżący nie zostało uwzględnione przez Sądy obu instancji także to, że wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie nie jest adekwatna dla świadczenia w walucie CHF. Zgodnie z art. 481 § 2 k.c. wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie określa się jako sumę stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych. Wartość stóp referencyjnych ogłaszanych przez NBP dedykowana jest walucie krajowej (PLN), wobec czego nie ma podstaw do zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie dla kwot wyrażonych w walucie obcej. W dalszej kolejności skarżący podkreślił, że regulacja z art. 481 § 2 w zw. z § 1 k.c. odnosi się do świadczeń pieniężnych wyrażonych w walucie polskiej. Oczywistym z ekonomicznego punktu widzenia jest, że odsetki ustawowe za opóźnienie obowiązujące w Polsce dotyczą tylko świadczeń wyrażonych w walucie polskiej. Inna jest bowiem cena pieniądza polskiego a inna waluty CHF. Decydując się na dochodzenie świadczenia w walucie obcej, wierzyciel musi pogodzić się z faktem, że odsetki za opóźnienie według stopy obowiązującej w kraju nie będą mu przysługiwać. Oczywiste jest więc przyjęcie, że krajowa stopa procentowa odsetek ustawowych za opóźnienie nie dotyczy świadczeń wyrażonych w walucie CHF. Wszystkie te okoliczności i rozważania w ocenie skarżącego uzasadniały przyjęcie jego skargi kasacyjnej, jako oczywiście uzasadnionej.

W odpowiedzi na skargę pozwanego powódka wniosła o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia o oddalenie skargi kasacyjnej w całości, a ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący powołał się w skardze na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz.

49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

W apelacji skarżący podnosząc zarzut naruszenia art. 455 k.c. w zw. z art. 481 k.c. wskazywał, że roszczenia zwrotne stron nieważnej umowy kredytowej stają się wymagalne dopiero z momentem prawomocnego wyroku stwierdzającego jej nieważność. Natomiast w zarzucie kasacyjnym wskazuje na wadliwość rozstrzygnięcia w przedmiocie roszczenia odsetkowego w zakresie zastosowania stopy odsetkowej, jak dla świadczeń pieniężnych w walucie krajowej.

Należy zauważyć, że w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazuje się, że w razie stwierdzenia nieważności umowy kredytowej zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, konsument jest uprawniony do domagania się od przedsiębiorcy zwrotu świadczeń spełnionych przez konsumenta w wykonaniu tej umowy oraz odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania tego zobowiązania, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tego świadczenia (zob. wyrok z 14 grudnia 2023 r., C – 28/22), przy czym powstanie stanu wymagalności roszczenia o zwrot świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy oraz stanu opóźnienia w realizacji tego roszczenia przez zobowiązanego, nie jest uzależnione od stanowiska konsumenta co do braku jego zgody na dalsze obowiązywanie umowy zawierającej klauzule abuzywne (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 7 grudnia 2023 r., C - 140/22).

Jeśli zaś chodzi o problematykę związaną z zastosowaniem stopy procentowej, to trzeba zauważyć, że powódka dochodziła zwrotu świadczeń spełnionych - w wykonaniu nieważnej umowy - w CHF. Nie ulega wątpliwości, że w sprawie znajduje zastosowanie polskie prawo cywilne materialne, a zatem i art. 481 k.c., który nie różnicuje wysokości ustawowych odsetek za opóźnienie w zależności

od waluty, w jakiej została zasądzona należność główna (*lege non distinguente nec nostrum est distinguere*). Nie ma zatem uzasadnionych podstaw do redukcji orzeczonej przez Sądy *meriti* stopy odsetkowej, względnie do zastosowania stopy odsetkowej obowiązującej w kraju pochodzenia waluty obcej, w której zostało zasądzone świadczenie główne.

W takim stanie rzeczy wbrew stanowisku pozwanego zaskarżony wyrok nie może być uznany za oczywiście nieprawidłowy w znaczeniu ww przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt. 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 poz.1964 ze zm). Orzeczenie o odsetkach od zasądzonych kosztów postępowania kasacyjnego znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

[PG]

[a.ł.]